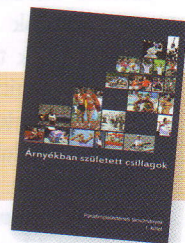

Árnyékban született csillagok címmel május végén jelenik meg az a kétrészes közel ezeroldalas tanulmánykötet, amely 375 dokumentum, fotó és táblázat segítségével mutatja be a hazai paralimpiai mozgalmat, annak társadalompolitikai hatásait, nemzetközi kapcsolatait, a szervezeti fejlődését, a sportolók sikereit és kudarcait.

„Egymás közt azt mondjuk: az olimpia a paralimpia főpróbája”

Beszélgetés Nádas Pállal, a közel ezer
oldalas tanulmánykötet szerkesztőjével

dája, legfontosabb szerzője és szerkesztője Nádas Pál. Vele beszélgettünk a megjelenés előtti napokban.

– Külső szemlélő számára ez a könyv logikus folytatása az életpályájának. a mozgássérültek rehabilitációjának legendás, mondhatni történelmi alakja, hamarosan betölti 70. életévét Épként hogy került bele ebbe a világba?

– 1972 óta vagyok valamilyen szintű kapcsolatban a mozgássérültekkel. Véletlenül kerültem a mozgássérült általános iskola kertészképzőjébe, mint kertész szakoktató. Egy alkalommal az igazgató megkérdezte, sportoltam-e valaha. Mondtam, igen: kézilabdáztam. És úszni tudsz? Tudok éppen. Akkor vidd el a gyerekeket a Rudas uszodába! Na, így kezdődött. Onnan kerültem a Mexikói úti mozgásjavító iskola stábjába, ahol gyerekfelügyelőként tanárként kezdtem dolgozni. Valamikor 1987 februárjában kérdezett meg a magyar-történelem szakos Hajdú Levente - aki maga is érintett volt és nemrég halt meg -, nem segítenék-e nekik egy nyári verseny előkészítésében. Neki fogtam a szervezésnek, és azóta ez a világ végigkíséri az életemet. Néha visszaidézem magamban, hogy gye-

rekkoromban egy ideig a Pozsonyi úton laktunk, ahol egy nyomorék cipész bácsihoz hordtam le a család cipőit. Sohasem gondoltam volna, hogy 25 évig leszek annak az intézetnek az igazgatója, amelyikben ő megtanulta a cipészetet.

– A könyvében azt írja: a 70-es évek meghatározóak voltak a magyarországi mozgássérült sportmozgalom szempontjából is.

– Valóban, 1970 az az év, amikor a magyarországi mozgássérült ügy újraindult. Azért mondom, hogy újraindult, mert a XX. század elején, 1903-ban már megtették az első lépést: megalakult a Nyomorék Gyermekek Országos Otthona. Nagyon hamar rájönnek arra, hogy a mozgás – ezen belül a sport - alapvető eszköz a rehabilitációban. Létrehozták a Nyomorékok Sportegyesületét és megszületett csiráiban az, amit ma komplett rehabilitációs rendszerként tudok elképzelni. A 2. világháborút követően azonban ez darabjaira hullik. Két oka van a megszűnésnek. Az egyik, hogy szabadkőművesek voltak az alapítók, akiket betiltanak. A másik, hogy mindent államosítanak. Az iskola-kórház- szakképzés komplexitását elválasztják egymástól és ezzel darabokra törik az egységes rendszert. A tanít-gyógyít-kiképez komplex rehabilitációs rendszert elemeire törik szét.

– Mi történik 1970-ben?

Árnyékban született csillagok címmel május végén jelenik meg az a kétrészes közel ezeroldalas tanulmánykötet, amely 375 dokumentum, fotó és táblázat segítségével mutatja be a hazai paralimpiai mozgalmat, annak társadalompolitikai hatásait, nemzetközi kapcsolatait, a szervezeti fejlődését, a sportolók sikereit és kudarcait. A kötet e-könyves változata, további 146 dokumentumot tesz hozzáférhetővé az érdeklődő számára, amelyből 88, összesen több mint 5 óra rövidebb-hosszabb filmrészlet. Magyarországon alig van magyar nyelvű szakirodalom, amelyből bárki könnyen tájékozódhatna arról, hogyan fejlődött az 1929-ben induló, majd 1945 és 1970 között betiltott sportmozgalom. A könyv ötletgaz-

– Az első kezdeményezések magánemberektől származnak. Ott van például a hosszútávúszó Szénási Imre, vagy Fejes András, aki úgy lett mozgássérült, hogy Egerben medencebaleset érte és kerekesszékebe került. Vagy Tauber Zoltán, aki egy háborús sérülés következtében mindkét kezét elvesztette. Hozzájuk csatlakoztak a mozgássérült iskolák pedagógusai, a gyermekek és szüleik, akik valamit kezdeni akartak a mozgással. Nagy szerepe volt ebben Vámos Károlyné testnevelő tanárnak, aki ugyan nem értett a mozgássérültekhez, viszont profi sportolóként és edzőként elkezdte a gyerekekkel csináltatni azt, amihez értett: sporttá változtatott minden mozgást. Ezekből a kezdeményezésekből nőtt ki az egyesület, ami a lábszáramputált olimpiai bajnok úszó és vízilabdázó Halassy Olivér nevét vette fel. Ettől kezdve elindul a fejlődés. Itt kezdődik az én történetem, amikor 1972-ben megkért a főnököm, hogy vigyem le a gyerekeket szombaton a Rudas uszodába. Megtörtént a felszentelése, azóta itt a helyem. Először úszni tanítottam, aztán jött a röplabda. Számos sportág és szervezet magyarországi létrehozásánál bábáskodtam. Harminckét évet dolgoztam a mozgásjavító iskolában, amit 25 éven keresztül vezettem. Alapítója vagyok a Magyar Mozgáskorlátozottak Sportszövetségének. Társalapítójának mondom magam a Magyar Paralimpiai Bizottságban. Tizenhat évig voltam a hazai mozgáskorlátozottak és a paralimpiai sportmozgalom vezetője, társadalmi munkása. És most, immár hatodik éve nyugdíjasként, önkéntes és szabad paralimpiai kutatóként belevágtam valami újba.

– Mi motiválta?

– Miután a mozgásjavító iskolából nyugdíjba mentem, bátyám felhívta a figyelmemet: készüljek majd rá, hogy ezen túl a kutya nem fog keresni, a telefonom alig fog megszörrenni - és ez így is történt. Ezért kellett néhány elhatározás, mit is akarok kezdeni magammal. Csak most jöttem rá, hogy mindig is motoszkált bennem egyfajta kutatási kedv. Főiskolai tanulmányaim alatt mindig olyan szakdolgozatokat készítettem, amelyeknek köze volt a történelemhez. Ennek kapcsán elhatároztam: három célt tűzök magam elé.

– Mi az első?

Vállaltam, hogy megírom annak az intézménynek a legújabb kori történetét, amit 25 éven át vezettem. Ez meg is történt. A mozgásjavító iskolában 20 év alatt létrehoztam egy óriási fejlesztést. Szerencsésnek tartom magam, mert paradigmaváltó fejlesztésnek lehettem a vezetője, amelyhez a pénzt is elő kellett teremteni. Mondhatom, hogy az 1903-ban létrejött majd '13-ban továbbfejlesztett Nyomorék Gyerekek Otthonának száz évvel később újabb száz évre esélyt sikerült biztosítani a több mint 4 milliárdos beruházással. Nyugdíjasként a fejlesztésről írtam könyvet, amely 2014-ben KorKép címmel jelent meg.

– A második?

Van két paralimpikon Magyarországon, Dr. Fejes András és Taubner Zoltán, akik a magyar törvénykezés hibás döntése miatt nem részesülnek abban a járadékban, amit megkap minden olimpikon és minden paralimpikon. Nem volt ésszerű magyarázat, csupán egy „csak”. Ezért elhatároztam, hogy amit nem tudtam elintézni a Paralimpiai Bizottság elnökeként, megpróbálom nyugdíjasként. Elmentem a levéltárba, elkezdtem kutatni, találtam dokumentumokat. Bemutattam őket a nemzetközi szövetségnek, amely ennek nyomán elfogadta az indítványomat. De nincs hepiend. Magyar részről csupán eljátszottak egy színpadi produkciót a paralimpiai csapatnak szervezett ünnepélyes gálán, amikor is elhitették, hogy rehabilitálják őket. Ám ez színjáték volt. A mai napig nem kapják meg az őket megillető juttatásokat. A történetnek azonban van jó hozadéka is: ennek a kutatásnak a kapcsán egy csomó olyan dokumentumot találtam, amely elkezdett izgatni.

– Kitalálom: ebből született a harmadik vállalás.

– Ördöge van! Azt mondtam magamnak: akkor most beülök a saját padlásomba, megnézem, mi az, ami nálam összegyűlt az évtizedek alatt. Rengeteg mindent találtam, ami ötleteket adott. Megkerestem a paralimpiai bizottság akkori elnökét, az utódomat. Zárójelben mondom: ő is azok között volt, akik elérték a kényszerből önkéntes lemondásomat a hazai paralimpiai bizottság elnöki posztjáról. Ennek kapcsán a könyvben fel is fűzök egy ilyen fejezetet, amelynek a

Közös feladata van a társadalomnak, az államnak és az érdekvédelemnek, a fogyatékos emberek érdekében

(folytatás a 3. oldalról)

Az elmúlt időszakban a MEOSZ más érdekvédelmi lobbijánál „radikális” jelzöt kapott, pedig semmi mást nem tett a tagsága érdekében: következetesen újból és újból napirenden tartotta az ügyeket, és a magyar hatályos jogszabályokban rögzítettek állam általi betartására hívta fel a figyelmet. A jogszabályokat nem a MEOSZ alkotta, hanem a területért felelős tárca minisztere, a kormány vagy a magyar országgyűlés.

A MEOSZ az elmúlt három évben számtalan belső fejlesztésen ment keresztül, hogy a meglévő érdekvédelmi tapasztalatot, az érintettek megélt tapasztalatát szakmai tudással erősítve, új és régi érdekvédelmi technikák ötvözésével ellássa a tagsága érdekében azt a munkát, amiért elődei létrehozták. A CRPD szellemében valósuljanak meg a jogszabályban vállalt kötelezettségeink, és az avított rendszerek helyett jöjjön létre új oktatási-, egészségügyi-, szociális- és foglalkoztatáspolitikai egy komplex gondolkodásmódú fogyatékosügyei szakpolitikán belül.

Készül a MEOSZ állásfoglalása erre vonatkozóan, mely a jövőben a MEOSZ érdekvédelmi stratégiájának fő irányait tartalmazza.

Közös feladata van a társadalomnak, az államnak és az érdekvédelemnek, a fogyatékos emberek érdekében!

KOVÁCS ÁGNES
ELNÖK